GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése luni 6 fior., pe trei luni 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULŬ L.

SE PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:
O seriă garmond 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 245 — Sâmbătă, 7 (19) Noemvre. — 1887.

Brașovŭ, 6 Noemvre 1887.

Se scie că alegerile dietale unguresci suntŭ unicele în felulŭ lorŭ prin mulțiunea nelegiuirilorŭ și corupțiunilorŭ ce se comitŭ cu ocasiunea lorŭ.

Nu se scia însĕ, că unŭ ministru, fiă elŭ și ungurescŭ, póte suferi sĕ fiă alesulŭ, nu alŭ liberei espresiuni a voinței alegĕtorilorŭ, ci alesulŭ forței, nelegiuirilorŭ și corupțiunilorŭ.

Și puținŭ ne-ar interesa și acésta pe noi Românii, cari n'avemŭ cu alegerile nicĭ în clinŭ nicĭ în mânecă.

Ne intereséză însĕ ceea ce scriu însĕși foile unguresci despre stările ilegale, neconstituționale și de sclăviă ce au sĕ le'ndure popórele de sub stăpânirea unguréscă.

Pornindŭ dela alegerea ministrului Szechenyi în Kaposvar, alegere verificată, deși dovedită ca făcută prin cele mai sfruntate călcări de lege și de dreptŭ constituționalŭ, prin cele mai condamnabile corupțiuni, o parte din pressa ungurésca nu'și póte înăbuși indignațiunea de cele ce se petrecŭ sub stăpânirea unguréscă, poreclită constituțională.

„Pesti Naplo" (303) nu'și póte închipui cum a pututŭ fi verificată o astfelŭ de alegere, dér și-o esplică în fine astfelŭ:

„Amŭ așteptatŭ verificarea alegerei ministrului Paulŭ Szechenyi de către comisiunea de verificare a camerei deputațilorŭ. Décă e verificatŭ, părerea nóstră e că *în acéstă țéră nu esistă dreptate*, ci numai politică de partidŭ. De sute de ori amŭ repețitŭ, că nu esistă nicĭ unŭ mijlocŭ contra abusirilorŭ electorale, décă ele se comitŭ în favórea partidei guvernamentale, căci *în acéstă țéră nu esistă nicĭ o jurisdicțiune sub actualulŭ ministerŭ.*

„Tisza a respinsŭ jurisdicțiunea Curiei și sub pretextulŭ suveranității legislațiunei a menținutŭ confusiunea puterilorŭ statului, sin jurisdicțiunea séu ceea ce e și mai rĕu decâtŭ acésta, neconscientiositatea jurisdicțiunei de partidŭ, care rĕstórnă dreptatea și legea cu capu'n josŭ și le supunŭ considerațiunilorŭ politice.

„Trebue sĕ ne bucurămŭ de verificarea alegerei lui Szechenyi... fiindŭ că era nevoiă de acéstă grozavă nedreptate, de aceste falsificări dovedite și mărturisite, pentru ca sĕ se pótă stabili înaintea întregei lumi dovedita și brutala violare a legii și a drepturilorŭ constituționale...

„Dér poporulŭ, cu ale cărui drepturi se jócă sĕ nu se revolte, ci sĕ rîdă. Căci rîsulŭ nu 'i e interdisŭ sclavului, și pentru că rîde, nimenea nu se aruncă în închisóre. De aceea sclavulŭ lui Esopŭ și a rîsŭ de libertatea grecéscă".

„Egyetertes" (303) vorbind despre murdarele corupțiuni, abusurile oficiale și falsificările comise la alegerea ministrului Szecheny, despre brutala călcare a jurămêntului judecătorescŭ prin verificarea alegerei, dice că s'au călcatŭ cu picióarele în noroiu simțĕmêntulŭ de dreptate alŭ ómenilorŭ și consciința publică, apoi continuă:

„Inaintea țĕrii, înaintea întregei lumi s'a doveditŭ, că în Ungania legislațiunea constituțională și regimulŭ parlamentarŭ comitŭ astfelŭ de fapte, care nicĭ odată, din nicĭ unŭ punctŭ de vedere nu se potŭ scusa...

„La noi vedemŭ fălindu-se corupițunea, învestindu-se cu toga judecătorului, pentru ca în modŭ neruşinatŭ sĕ suprime totŭ ce'i este țĕrii prescrisŭ ca lege și ca dreptŭ. Crima ascunsă, ajunsă în publicitate, se rĕsplătesce la noi cu manifestațiuni însuflețite de încredere și cu aplause fenetice, spre a plesni în fața moralulŭ publicŭ și a întări domnia ei prin crime ordinare.

„Legislațiunea, jurisdicțiunea și puterea publică în Ungaria nu consună cu ordinea morală și nu mai corĕspundŭ pretențiunilorŭ naturale ale consciinței omenesci, ci au devenitŭ tocmai contrarulŭ dela ceea ce e domnia dreptului și a adevĕrului în statŭ".

Décă noi le-amŭ dice acestea, pressa 'ntrégă ungurésca n'ar găsi destulŭ de aspre cuvinte ca sĕ ne insulte și sĕ ne înfățișeze ca pe nisce „mincinoși" și „calomniatori."

Astădi însĕ vinŭ douĕ diare de frunte unguresci și spunŭ în gura mare, că sub stăpânirea ungurésca nu mai e dreptate, că domnesce corupțiunea și ilegalitatea, ba că trăimŭ chiar sub domnia crimei!

Judece acum orĭ-ce omŭ nepreocupatŭ, décă neadevĕruri suntŭ cele ce le scrie pressa nemaghiară despre nedreptățirile și schingiuirile ce le suferŭ popórele nemaghiare din partea stăpânirei unguresci!

Judece orice omŭ nepreocupatŭ, cum ar trebui calificate cu adevĕratulŭ nume stările de sclăviă în care se țînŭ înlănțuite popórele nemaghiare sub stăpânirea ungurésca, décă însași pressa ungurésca le califică cu epitetulŭ de: domnia crimei!

Ungurii și politica monarchiei.

„Agramer Tagblatt", diarŭ croatŭ ce apare în limba germană, se ocupă într'unŭ primŭ articulŭ de discursulŭ comitelui Kalnoky în delegațiunea ungurésca și constată că ministrulŭ de esterne se găsesce sub presiunea elementului maghiarŭ, fiindŭ că în delegațiune nu se găsescŭ decâtŭ representanți ai ideei maghiare. In fața acestei stări de lucruri numitulŭ diarŭ găsesce nemeritŭ d'a scrie:

Noi suntemŭ destulŭ de buni patrioți și vomŭ lupta de câte ori vorŭ fi amenințate interesele monarchiei; dér tocmai pentru acésta nu voimŭ, din causa unorŭ instincte naționale esclusiviste, sĕ espunemŭ interesele monarchiei la grele pericole. Monarchia are alte scopuri mai mari, și acea politică husărescă, care în tóte transacțiunile ei n'a avutŭ decâtŭ neisbêndă, care n'a pututŭ nicĭ măcarŭ pe cea mai mică dintre naționalitățile din țéră sĕ o câștige pentru ideile sale, acea politică nu ne póte inspira încredere încâtŭ sĕ primimŭ ca sĕ ne arate drumulŭ pentru marea politică internațională a monarchiei. Politica maghiară, în cadrulŭ corónei sf. Stefanŭ, a nemulțămitŭ d'o potrivă pe Croați și Sĕrbi, pe Ruteni și Slovaci, pe Români și Sași, și trebue cu dreptŭ cuvêntŭ sĕ fimŭ îngrijați, că ea în cadrulŭ marei politice europene va ajunge la resultate d'asemenea funeste și va deștepta neîncredere și ură la toți aliații firesci și istorici ai monarchiei.

„Agramer Tagblatt" constată apoi că de órece în delegațiunea ungară domineză numai vederile maghiare și Slavii și Românii n'au cuvêntŭ, rĕulŭ se simte și în privința intereselorŭ comune.

Decă în delegaținea ungară, Slavii și Românii precum și representanții regatului trinitarŭ ar avea votŭ după importanța lorŭ națională, vederile esclusiviste maghiare și-ar găsi contra greutatea firescă; delegațiunea ungară n'ar mai fi numai unŭ organŭ alŭ vederilorŭ maghiare, și nicĭ ministrulŭ de resbelŭ, nicĭ ministrulŭ de esterne nu s'ar mai găsi sub presiunea de astădi, căreia mai multŭ seu mai puținŭ trebue sĕ se acomodeze, orĭ câtŭ de mare ar fi dorința lorŭ d'a resista. Stricatulŭ echilibru parlamentarŭ din Ungaria și Transilvania, precum și din Croația, esercită influința sa stricăciósă și asupra conducerei afacerilorŭ comune.

Diarulŭ din Agramŭ încheiă articululŭ sĕu prin următórele cuvinte:

Maghiarii, fiindŭ ei de ei, nu suntŭ și nu potŭ fi decâtŭ interpreți credincioși ai intereselorŭ maghiare. Dér interesele generale ale monarchiei se compunŭ din interesele egalŭ respectabile ale tuturorŭ popórelorŭ din imperiu...

Finanțe unguresci.

Se dice că între ministru-președinte și de finanțe ungurescŭ d. Tisza și între grupulŭ cassei Rotschild se vorŭ face câtŭ de curêndŭ tractări definitive pentru acoperirea sumelorŭ necesare guvernului ungurescŭ și pentru emisiunea necesară în acestŭ scopŭ de rentă de hârtiă 5%.

E vorba mai întâiu de procurarea împrumutului caselorŭ în sumă de 20 milióne fl. efectivŭ, dér nu e eschisŭ ca d. Tisza va îngriji de o sumă mai mare. In casulŭ din urmă, ministrulŭ de finanțe ungurescŭ va trage în combinațiă și suma necesară pentru ștergerea datoriei anului viitorŭ, care e preliminată cu 13·6 milióne. Ar mai rĕmâne apoi sĕ se acopere deficitulŭ pe 1888, care e preliminatŭ cu 18·39 milióne fl.; dér tractările nu se vorŭ estinde și asupra acestei sume, deórece ministrulŭ n'are împuternicire legală în privința deficitului. Socotindu-se și deficitulŭ, suma de care are nevoiă ministrulŭ de finanțe ungurescŭ trece peste 51 milióne efectivŭ. Nu s'a luatŭ însĕ în considerare, că d. Tisza promite a încassa vr'o 6 milióne fl. din plănuitele sporiri de dare; facerea și succesulŭ legilorŭ respective e încă îndoiosŭ, și nicĭ nu e sigurŭ, că împrumutulŭ casselorŭ se va acoperi cu 20 milióne, ci va fi nevoia de 32 milióne.

Décă ținemŭ sémă că Ungurii dela putere suntŭ cei mai financiari din lume pe lângă aceea că suntŭ risipitori; că prin espunerile lorŭ financiare caută numai sĕ amăgéscă lumea, deși nu li se mai prinde fiindŭ de multŭ demascați; că preliminările suntŭ fantastice: atunci ne putemŭ aștepta la finele anului 1888 cu unŭ deficitŭ de 60—70 milióne, precum arată însăși socotela de mai susŭ a foilorŭ unguresci.

SCIRILE DILEI.

Din *Oravița* ni se trimitŭ unele comunicări fórte durerose din punctulŭ de vedere alŭ lipsei de armonii și alŭ multorŭ neînțelegeri ce esistă între Românii gr.-orientali și gr.-catolici de acolo. Așa cu ocasiunea înmormêntărei unei femei din o familiă alésă românéscă s'au petrecutŭ lucruri de totŭ regretabile. Când vorŭ înțelege odată Românii că certele confesionale suntŭ nenorocirea nóstră? Ore totŭ așa facŭ adversarii noștri, Ungurii, cari suntŭ împărțiți în multŭ mai multe confesiuni?

—x—

In minele din *Șemnițŭ* din Ungaria o mare nefericire amenințase pe bieții lucrători în 7 Noemvre n. Pe când din josŭ lucrau 8 muncitori, deasupra se surpă pe neașteptate și cădŭ asupra lorŭ o colosală massă de pămêntŭ. Cu unŭ momentŭ mai degrabă simțiseră nefericiții muncitori ivirea pericolului și toți împreună își căutară refugiu sub carulŭ de povară, ce era în apropierea lorŭ. Carulŭ avu destulă putere pentru a oferi muncitorilorŭ adăpostŭ măcar că ruinele acoperiră întregŭ carulŭ atâtŭ de tare, încâtŭ întregŭ personalulŭ dela mine, după o încordată muncă dela 6 óre diminéța până la 3 óre după amedi, abia putară rĕsbi sĕ desgrópe carulŭ, sub care își așteptau mórtea cei 8 nefericiți.

—x—

S'a deschisŭ și s'a predatŭ comunicațiunei linia ferată *Oradea-mare—Beiușiu—Vașcău.*

—x—

Comitetulŭ Asoc. pentru sprijinirea învĕțăceilorŭ și sodalilorŭ români și Societatea Sodalilorŭ români invită la *producțiunea și petrecerea colegială* întocmită de Societatea Sodalilorŭ români din *Brașovŭ* împreunată cu *cântări, declamațiuni* și *o piesă teatrală* esecutate de membrii societății pe lângă orchestra musicei militare. Producțiunea se va ținea *Dumineca în 8 (20) Noemvrie 1887* în onórea generoșilorŭ fondatori *Michailŭ* și *Elisa Stroesco* în dua onomastică. Scopulŭ este ajutorarea învĕțăceilorŭ și sodalilorŭ români. Petrecerea se va da în sala Hotelului Nr. 1 la 7½ óre séra. Amĕrunte se vĕdŭ în programa de mai josŭ: *Comitetulŭ* Asociațiunei pentru sprijinire și alŭ Societății Sodalilorŭ români. — Intrarea de persónă 1 fl., pentru domnișore 50 cr., galerie 50 cr. Bilete se potŭ căpĕta la dd. Eremias ne-

poţii şi librăria d-lui Ciurcu. — Programa producţiunei: 1) *Cuventŭ de deschidere.* 2) *Potpouri românescĭ*, musica militară. 3) *Declamaţiune ocasională.* 4) *Sub acéstă négră stâncă*, corŭ aranjatŭ de d-nu *N. Popovicĭ*, cântatŭ de corulŭ sodalilorŭ. 5) *Declamaţiune.* 6) *Eramŭ p'unŭ vêrfŭ de munte*, corŭ aranjatŭ de d-uu *N. Popovicĭ*, cântatŭ de corulŭ sodalilorŭ. 7) *Vecinătatea periculósă*, comediă intr'unŭ actŭ, localisată din nemţesce, jucată de membri societăţii. — După producţiune urmeză danţŭ. inceputulŭ la 7½ óre sera.

—x—

In Slatina în România s'au botezatŭ ḑilele trecute două familii de turcĭ. După ce mai ânteiu şi-au indeplinitŭ cuvenitulŭ canonŭ, unŭ postŭ de rigóre de 40 de ḑile, au primitŭ consacraţia botezului. Unulŭ dintre botezaţĭ e unŭ tênĕrŭ de 28 de anĭ, insuratŭ; s'a făcutŭ creştinŭ cu nevastă-sa, primindŭ elŭ numele de Grigore, er ea de Maria. Cealaltă familiă botezată e compusă din unŭ bĕtrânŭ de 55 de anĭ, cu nevasta sa şi cu doi copii, unŭ băiatŭ şi o fată.

Voesce şi vei puté!

Ţéra Bârsei, Noemvre 1887.

Orĭ de câte-orĭ e vorba de intreprinderea unei acţiunĭ mai însemnate pentru imbunĕtăţirea sorţii poporului nostru, prima pedecă de care ne lovimŭ este miseria.

Miseria este, ce-i dreptŭ, unulŭ din cele mai fundamentale rele, ce stă in calea progresărei nóstre politice şi culturale, der totuşĭ ea nu este nicĭ decum de natură, ca sĕ o putemŭ admite dreptŭ motivŭ de scuse, orĭ descuragiare pentru cei ce suntŭ chemaţĭ a lucra pe terenulŭ bunăstărei şi inflorirei morale şi materiale a poporului nostru.

Este ridiculŭ, ba este chiar şi absurdŭ a crede, că decă suntemŭ sĕracĭ nu mai putemŭ face nimicŭ, că trebue sĕ stămŭ în amorţire şi sĕ aşteptămŭ ulteriórele loviturĭ ale sorţii. Pentru unii ca aceştia, miseria este o perdea, după care cercă a se retrage dela activitatea comună naţională; căci scrisŭ este pe pagina istoriei tuturorŭ popórelorŭ cu trecutŭ gloriosŭ ca alŭ nostru, că nu numai in bogăţiă zace forţa, ci aceea zace mai vêrtosŭ în puterea braţelorŭ şi in voinţa de a lucra

Doveda cea mai nouĕ despre acésta nĭ au dat'o bravii noştri Românĭ din comuna Mehala, în Ungaria.

Cine şi-ar fi adusŭ aminte despre ómenii aceştia, carĭ de 20 de anĭ batŭ la porţile surde ale despoţilorŭ stăpânĭ, reclamându-şĭ in pustiu drepturile lorŭ perdute; carĭ, desconsideraţĭ de legile civile şi bisericescĭ, gemŭ striviţĭ sub jugulŭ distrugĕtorŭ alŭ chierarchiei sêrbescĭ; carĭ deja din timpurĭ vechĭ suntŭ obiectŭ de batjocură şi dispreţŭ în mâna unorŭ esploatatorĭ nesăţioşĭ: cine şi ar fi adusŭ aminte despre nisce sclavĭ nefericiţĭ ca aceştia, că vorŭ fi în stare sĕ aştérnă deodată mii de florinĭ pe altarulŭ independenţei lorŭ bisericescĭ şi in decursŭ de abia câteva lunĭ sĕ sfarme de pe braţele lorŭ ruşinósele lanţurĭ ale sclăviei chierarchice sêrbescĭ?!

Nicĭ cei mai optimiştĭ bărbaţĭ faţă de poporŭ n'arŭ fi pututŭ crede, că Românii din Mehala vorŭ fi vre-odată in stare sĕ se emancipeze prin propriele lorŭ forţe de sub sclăvia sêrbéscă; der étă, unŭ momentŭ de insufleţire generală fu de ajunsŭ, pentru ca lanţurile sclăviei sĕ se topesca de pe braţele lorŭ, ca şi cera la faţa focului. Abia timpŭ de câteva lunĭ a trecutŭ şi ei au biserica lorŭ, preotulŭ lorŭ, eclesia lorŭ propriă şi independentă.

Făcutu-le-a acestea bogăţia? — Nu!

Nu bogăţia le-a făcutŭ pe sêrmanele femei muncitóre ale unei fabricĭ de tutunŭ de acolo sĕ jertféscă abia in câteva lunĭ sute de florinĭ pentru recâştigarea independenţei perdute, căcĭ ele insĕ-le nu aveau nimicŭ, afară de simbria muncei lorŭ, de 30 de crucerĭ pe ḑi.

Voesce şi vei pute! Acésta este devisa mântuitóre a unui poporŭ de vieţă, şi nu este condiţionată acéstă devisă, nicĭ de posiţia materială, nicĭ de alte împrejurărĭ esterne, căcĭ ea în sine işĭ are puterea sa

Doveḑĭ nenumĕrate ne dau despre acésta chiar şi raţiociniile bisericelorŭ nóstre dela sate.

Nu este anŭ, în care nenumĕrate comune românescĭ sĕ nu se entusiasmeze pentru laudabila ideă de a emula prin clădirĭ de bisericĭ pompose. Preotulŭ zelosŭ, parte amăgitŭ de recompensa ostenelelorŭ, parte răpitŭ de farmeculŭ unorŭ consideraţiunĭ mai inalte ale evlaviei creştinescĭ, se pune în încordată activitate, predică pe strade şi pe amvonŭ, indemnă neincetatŭ cu cuventulŭ şi cu fapta, până când insufleţesce tóte spiritele pentru idea sa.

Acum succesulŭ este deja asiguratŭ. Nimenea nu se 'ntrebă de este sĕracŭ orĭ bogatŭ. Vremŭ sĕ facemŭ! trebue sĕ facemŭ! Acésta e refrenulŭ ce se aude pe buzele tuturorŭ, şi étă că bisericile unorŭ comune ca vai de ele, cufundate în miseriă nesfirşită şi lipsite de orĭ ce isvorŭ de venitŭ, ca şi prin minune se avântă în cel mai scurtŭ timpŭ la capitale însemnate. Sute şi mii de florinĭ se adună in lada bisericei, aşa că acolo, unde înainte de asta cu 5—6 anĭ nu aflai nimicŭ, astăḑĭ găsescĭ unŭ capitalŭ de cincĭ—şese mii de florinĭ.

Nu bogăţia a făcutŭ miile acestea, căcĭ în tótă comuna nu se află unŭ omŭ bogatŭ, nu găsescĭ adeseorĭ în totŭ satulŭ o sută de florinĭ. Nu bogăţia a adunatŭ miile acestea, ci puterea braţelorŭ şi voinţa de a lucra.

Ce sĕ dicemŭ despre miseria inteliginţei nóstre?

Avemŭ atâţia preoţĭ, câte comune şi încă pe jumĕtate atâtŭ; avemŭ învĕţătorĭ, avemŭ profesorĭ, comercianţĭ, medici, advocaţĭ şi alte multe feliurĭ de domnĭ şi cu tóte acestea Associaţiunea transilvană, care este menită pentru cultura şi literatura unui milionŭ şi jumĕtate de Românĭ, abia numĕră vre o 80 de membri fundatorĭ. Dorire-ar fiă-care, ca acéstă Associaţiune iubită sĕ crescă, sĕ înflorescă; fiă-care cu mâhnire sufletescă ia actŭ despre prea neinsĕmnatulŭ numĕrŭ de membri ai acestei Associaţiunĭ; nicĭ unulŭ nu este, care sĕ nu fiă gata a jertfi — decă ar avea de unde. Dér inima i se sfâşiă de durere, că nu póte ajuta nimicŭ; ḑilele lui se strecoră pe incetulŭ în chaosulŭ imensŭ alŭ universului, mortea se apropiă, şi elŭ — sermanulŭ Românŭ — nicĭ măcarŭ atâta mângăiere nu are, ca pe anunţulŭ sĕu funebru sĕ pótă figura unŭ simplu titlu de onóre, titlulŭ de membru alŭ Associaţiunei transilvane, pentru ca sĕ scie lumea, că şi elŭ ca Românŭ, câtŭ a trăitŭ, a contribuitŭ ceva pentru cultura naţiunei sale.

Tóte acestea din causa miseriei; din causa acelei miserii, cu ajutorulŭ căreia abia în câţĭva anĭ, ba chiarŭ în câteva lunĭ s'au adunatŭ sute de mii de florinĭ pentru rădicarea deja a unui frumosŭ numĕrŭ de institute de creditŭ şi economii, ér Associaţiunea transilvană, care a împliniţŭ deja 25 de anĭ ai esistenţei sale, abia şi-a pututŭ înciripa o sută de mii de florenĭ. Abia şi a pututŭ înciripa Associaţiuna unui milionŭ şi jumĕtate de Românĭ o sută de mii de florinĭ în 25 de anĭ, in timpŭ ce câteva lunĭ au fostŭ de ajunsŭ pentru ca nisce micĭ consorţiurĭ, de 30—40 de membri, sĕ compună câte 40—50 de mii de florinĭ.

In faţa acestei ilustraţiunĭ, credemŭ, că nu mai e lipsă de comentarŭ. Nu ne va judeca nimenea de prea aspri, decă, fără consideraţiă la posiţia materială, ceremŭ jertfe dela fiă-care Românŭ adevĕratŭ; dela fiă-care Românŭ adevĕratŭ ceremŭ sĕ păşescă impreună cu noi pe arena de luptă în faţa pericolului ce ameninţă esistenţa socială, politică şi naţională a poporului românŭ.

Nu miseria, ci voinţa decide. „Voesce şi vei puté“ a fostŭ, este şi trebue sĕ fiă devisa orĭ cărui poporŭ cu mare viitorŭ! —m.—r.

Dela isvórĕle Someşului mare, Octomvre 1887.

In ḑiarulŭ „Gazeta Transilvaniei“, No. 215 din a. c. precum şi in alte ḑiare s'a publicatŭ scirea, că în Rodna veche „cu ocasiunea punerei petrei fundamentale la casa comunală s'au descoperitŭ nisce pimniţe subterane care dateză din timpulŭ pre când Rodna era oraşŭ săsescŭ“. Voindŭ a chiarifica acéstă scire, imĭ iau voiă a descoperi următórele:

Ca martorŭ ocularŭ, carele cu ochii mei am vĕḑutŭ cele întêmplate acolo, în interesulŭ adevĕrului dechiarŭ din capulŭ locului de neadevĕrată scirea comunicată. Căcĭ lucrulŭ stă cu totulŭ altcum.

E adevĕratŭ că comunitatea Rodna-veche edifică casă comunală din nou şi încă din materialŭ solidŭ, cu unŭ etagiu chiar în partea ostică a pieţei locale; dér până acuma s'a săpatŭ numai o parte pentru fundamentŭ, şi celarŭ (pivniţă), insĕ nu s'a pusŭ nicĭ o pétră fundamentală, şi cu ocasiunea acelorŭ săpăturĭ în locŭ de a se afla pămentŭ destulŭ de solidŭ spre a pune fundamentulŭ, s'a datŭ de unŭ substratŭ de pămentŭ nisiposŭ pe care nu se póte edifica unŭ astfelŭ de edificiu în modŭ durabilŭ. Din acestŭ motivŭ intreprindĕtorii fraţii Adlef din Bistriţă au făcutŭ propunerea: ca sĕ se pună sub fundamentŭ trunchiu (grinḑi) din stejarŭ ca sĕ fiă ḑidurile casei clădinde mai sigure.

Der aşa numitele »pivnţĭ săsescĭ« nu s'au descoperitŭ, decâtŭ năsipŭ de apă, semnŭ că şi pe acolo au cursŭ cândva rîulŭ Someşŭ. Bine era decă în locŭ de năsipŭ s'ar fi descoperitŭ vre-o comoră de a lui Darie împĕratulŭ, Cresŭ seu Alexandru celŭ Mare, acea comóră era fórte bine venită pentru comuna Rodna. Cu o atare comóra s'ar fi acoperitŭ spesele edificărei noului edificiu, căcĭ casa comunală din Rodna se edifică numai pe banii împrumutaţĭ din cassa orfanală comitatensă, replătindu-se apoi din sudórea poporului precum şi din banii ce au sĕ incurgă din vinderea pădurii foştilorŭ grăniţerĭ şi descendenţii lorŭ. Aceştĭ banĭ s'ar fi pututŭ folosi esclusivŭ numai şi numai spre scopurĭ folositóre lorŭ.

Da întru adevĕrŭ descendenţii grăniţerilorŭ din Rodna au forte mare lipsă de banii ce vorŭ încurge din vinderea pădurilorŭ lorŭ, căcĭ de-o parte edificiulŭ *scólei lorŭ* fiindŭ vechiu şi scundŭ nu le pre face onóre, că nu corĕspunde de locŭ cu spiritulŭ timpului actualŭ şi totuşĭ în acela se instruéză aprópe la 200 copii, de sine se înţelege în aerŭ coruptŭ şi nesănătosŭ. Acestŭ edificiu pretinde fără amânare o reparare radicală, décă nu edificarea din nou. De altă parte casa bisericei românescĭ precum şi alte edificii aparţinĕtóre ei asemenea pretindŭ reparărĭ însemnate. Biserica şi scóla după starea în care se află suntŭ ca nisce faclii, care arată înflorirea şi bunăstarea unei comunităţĭ, séu din contră căderea şi regresulŭ ei. Afară de acestea, este fórte simţită necesitatea de a se infiinţa pentru descendenţii grăniţerilorŭ unŭ *fondŭ de ajutorare pentru vitele cornute*, şi mai alesŭ pentru boi, cu care păgubescŭ adeseorĭ, şi din care causă mulţĭ individĭ rĕmânŭ sĕracĭ şi fără carŭ. Pentru atarĭ scopurĭ ar fi de doritŭ sĕ se folosescă bunurile grăniţerescĭ.

(11.) FOILETONU.

LOGOFĔTULŬ MATEIŬ

NOVELĂ.

Erau singurĭ.

Mateiŭ vĕduse pe Rada şi de aceea era curiosŭ şi cuprinsŭ de unŭ neastĕmpĕrŭ.

— Par'că a fostŭ Rada la tine, — grăì Mateiu cam repede şi apăsatŭ dér îndată se domolì şi cu o vorbă mai blândă se adresà cu cuvintele: — Ean spune'mĭ Răditŏ... spune'mĭ deu cu adevĕratŭ... n'a vorbitŭ ea de mine?

— Nu, — dise repede Rădiţa. — N'a vorbitŭ de d-ta nicĭ unŭ cuvînţĕlŭ măcar. Aveam de-ale nóstre, ce s'a mai întêmplatŭ prin satŭ de când nu ne am mai vĕdutŭ.

Mateiŭ rĕmase pe gândurĭ.

— Minţĭ, Rădiţo! — o apostrofà Mateiŭ. — Minţĭ — repetà elŭ şi se sculà de pe scaunŭ. Se primbla prin casă cu capulŭ în pămentŭ şi mai apoi se apropià de o ferestră care rĕspundea în uliţa, ce duce la curte, i se parù că vede pe cineva, dér că ferestra nu'i destulŭ de străvezie, şterse puţinŭ ferestra, se uità mai cu băgare de sémă, însĕ nu era nimicŭ, nu era nimenĭ pe cin' sĕ vadă, înzadarŭ a stersŭ ferestra.

Rădiţa în totŭ timpulŭ acesta s'a uitatŭ bine la ceea ce facea Mateiŭ, observa câtŭ este de nelinistitŭ şi de-aceea nu dise nimicŭ.

Mateiŭ se întórse dela ferestră şi rĕmase cu ochii aţintiţi la Rădiţa.

— Ce Dumnedeu, logofete, par'că ai făcutŭ unŭ lucru mare ce te neliniştesce?! — grăì Rădiţa.

— Da, Rădiţo! Am ceva pe inimă. Imĭ este... par'că n'aşŭ fi în minţile tóte. Nu mai sciu ce facŭ. Iată şi acum am venitŭ la satŭ, şi numai dupăce am ajunsŭ aicea, mi-am adusŭ aminte că plecasem airea. Nu sciu ce'i cu mine! — gătà elŭ, se oprì în mijloculŭ casei şi se uita la cârciumăriţă. — N'a vorbitŭ de mine Rada? întrebà elŭ şi rĕmase nemişcatŭ acolo unde se afla.

— Nicĭ prin gândŭ nu i-a trecutŭ sĕ întrebe despre D-ta, — grăì Rădiţa p'aci'ncolo.

Mateiŭ începù din nou sĕ se primble şi după câteva momente se oprì érăşĭ în locŭ.

— Tu, Rădiţo, sĕ te întrebŭ ceva. Decă ar fi unŭ băiatŭ sĕ se bage slugă, undeva, înţelegĭ Rădiţo? sĕ se bage slugă decă ar găsi de-odată doi stăpânĭ şi unulŭ i-ar da cu dece galbenĭ mai multă simbrie, ce dicĭ tu, unde ar trebuì sĕ între ca slugă acelŭ băiatŭ?

Rădiţa rĕmase uimită. In cele din urmă vorbì.

— Ce întrebare, logofete! Orĭ cine vede că'i mai cu cale sĕ între acolo unde'i dă mai multŭ.

— Aşa gândescŭ şi eu, — grăì Mateiŭ şi se aşeḑă pe unŭ scaunŭ lângă masă. In faţă pe celălaltŭ părete se afla o oglindă şi cum sta logofĕtulu pe scaun şi cum se vedea aşa de trecutŭ la faţă, îşĭ gândea că rĕu face ce face, şi că ar fi mai bine de n'ar face nimicŭ, şi de ar rĕmânea aşa precum se afla când trăia mamă-sa.

Der ean stai Rădiţo! — începù logofĕtulu după o pausă. Decă acelŭ băiatŭ, scii, care a venitŭ sĕ se bage slugă, ar fi vorbitŭ mai ântâiu cu stăpânulŭ, care-i dă mai puţinŭ, şi decă numai după aceea ar fi vorbitŭ cu celŭ care'i dă mai multŭ, ce dicĭ atuncĭ? cum trebue sĕ facă? — întrebà Mateiŭ şi sta cu ochii căscaţĭ aşteptândŭ rĕspunsulŭ.

— Décă a vorbitŭ numai şi decă n'a luatŭ nicĭ unŭ felŭ de arvună, n'are nimicŭ de a face, — dise Rădiţa.

La aceste vorbe Mateiŭ privea într'o parte şi cu degetele bătea pe masă, se întórse însĕ spre Rădiţa şi se uita la ea seriosŭ.

— Der ean sĕ'mĭ mai spui tu ceva, Rădiţo. Decă îi place unŭ stăpânŭ mai multŭ decâtŭ altulŭ, scii, se întêmplă câte odată, — dise Mateiŭ sbârcindŭ din nasŭ, — ce ḑicĭ atuncĭ? unde sĕ între băiatulŭ?

Rădiţa înţelese întrebarea. Vĕḑù că Mateiŭ vorbesce în pilde, carĭ privescŭ pe Maruţa dela curte şi pe Ileana scutarului Dumitru. O cuprinse unŭ nĕcazŭ care'i făcea întunerecŭ înaintea ochilorŭ.

Recunoscŭ și necesitatea edificărei casei comunale din cestiune, décă acesta se putea face in alte timpurĭ mai bune, sub imprejurărĭ și condițiunĭ mai favoritóre ca in care trăimŭ acum. Casa comunală din cestiune se edifică mai multŭ numai pe spatele și in sarcina unei singure clase de locuitorĭ și nu pre a tuturora, adecă numai pre descendenții grănițerilorŭ din Rodna și étă cum:

Pădurea vêndută spre acestŭ scopŭ e averea privată, esclusivŭ numai a lorŭ, precum e și intabulată in cărțile publice; pămêntulŭ, adecă grădina pe care se edifică aceea casă, asemenea e a lorŭ proprietate, ba pentru dênșii acela e unŭ locŭ istoricŭ, căcĭ pre acela a fostŭ casa de vigiliă (pază) „Wachthaus" grănițăréscă, adecă este loculŭ, ce cu dreptate se póte numì »pămêntulŭ penitenței și alŭ plângerei", căcĭ pre acela in timpulŭ graniței se plăteau și mĕsurau foștilorŭ grănițerĭ, cu dreptŭ séu fără dreptŭ, cele 25 și mai bine de bâte după „vorschrift-ulŭ (regulamentulŭ) militărescŭ; acestŭ locŭ legatŭ de atâtea suvenirĭ, fiii și descendenții foștilorŭ grănițerĭ din Rocna îlŭ oferéză némurilorŭ strĕine venite la ei, și încă gratisŭ, și edifică casă comunală; ba încă și mai multŭ, pentru dragulŭ lorŭ, de bună voiă șĭ-au pusŭ ca garanție averile grănițărescĭ pentru banii împrumutațĭ spre edificarea casei comunale, la a căreia clădire Minarii (Maghiarii), Germanii, Sașii, Armenii și Jidanii, nu contribuescŭ nimicŭ seu fórte puținŭ și neinsemnatŭ față cu grănițerii; și totușĭ ei suntŭ aceia, carĭ in gura mare strigă și reclamă drepturĭ: „și noi suntemŭ in comună, și noi după lege avemŭ drepturĭ egale la averea comunală, nu numai voi, Rumunyi" !

Și după legile esistente în vigóre așa e, căcĭ orĭce venitură după 2 anĭ câștigă drepturĭ și legile îlŭ favoriséză. Acestea veniturĭ, séu după disa poporală „aduși de apă", in Rocna se înmulțescŭ pe di ce merge fórte tare și elementele acestea pescuescŭ în tulbure după drepturĭ și prerogative fórte marĭ; și noi in favorea lorŭ ne jertfimŭ averile nostre lăsate de părinții noștri, carĭ au răbdatŭ și sângeratŭ pentru ele mai in tóte campaniile Europei. Causa rĕului zace in neînțelegere, frică, lașitate și lipsa de tactŭ conducĕtorŭ, precum și în nepăsare față de sfaturile bărbațilorŭ cu esperiință. Căcĭ precum aurulŭ se lămuresce in focŭ, tocmai așa și cugetele și părerile omului, se limpedescŭ și chiarifică numai prin concursulŭ și discutarea seriósă a mai multorŭ individĭ cu capacitate.

Altcum edificarea menționatei case comunală din Rocna n'a urmatŭ intru atâta la dorința espresă a întregei populațiunĭ, care prevede, ce sórte póte se-i ajungă la casŭ décă ar urma nesce timpurĭ grele pentru economiă, seu décă comuna nu ar pute rĕsplăti datoriile sale; datorința edificărei a arătat'o mai cu semă numai o mică fracțiune din representanța comunală, și mai cu semă cei streinĭ și de altă lege; și se presupune că și cu fŏispanulŭ în frunte, se ințelege de sine că elŭ numai la ruparea lorŭ. De altmintrea „Măria Sa" se intereséḑă multŭ de Rocna, și se póte ușorŭ afla causa pentru ce. Altcum la orĭ ce alegerĭ, fiă acele de notarŭ seu și de altŭ diregĕtorŭ mai micŭ și neinsemnatŭ, se aude din gura solgăbireilorŭ: „așa e voința espresă a „Măriei Sale," și la acesta toțĭ tacŭ, ca pescele, ca sĕ nu cadă în disgrațiă, căcĭ de nu... tae popa limba! E trìstŭ der adevĕratŭ. (Va urma.)

Societatea macedo-română „Lumina" din Bucurescĭ.

Se publică concursŭ pentru următórele patru cărțĭ in dialectulŭ macedo-românŭ:

Geografia și *Aritmetica* pentru trebuința scólelorŭ primare. Amêndouĕ aceste vorŭ fi traduse după cele adoptate pentru usulŭ scolelorŭ primare din cantonulŭ Vaud (Elveția) dela 1882 încoce, coprindendŭ și adăogirile de carĭ au trebuință locuitorii din peninsula Balcanică.

O colecțiă de versurĭ originale, urmată de antologia poețilorŭ românĭ dela Carpațĭ.

Unŭ romanțŭ asupra evenimentelorŭ din timpulŭ lui Petru și Asan, séu din timpulŭ lui Ioanițiu.

Manuscrisele pentru acestŭ concursŭ se vorŭ trămite comitetului societăței înainte de finele lui Ianuarie 1888, în Bucurescĭ, Pasagiulŭ Românŭ.

Autorii celorŭ alese vorŭ fi premiațĭ fie-care cu câte unŭ obiectŭ de artă și cincĭ sute esemplare. Celelalte esemplare se vorŭ împărți gratuitŭ elevilorŭ din scólele macedo-române, ca și *Cartea de Alegere* a d-lui A. Bagav, premiată și tipărită de societate.

Rogare. Subscrisulŭ șĭ-a propusŭ a descrie fauna pescilorŭ din patriă. Dreptŭ aceea, pentru ca sĕ-șĭ pótă împlini acestŭ propusŭ, este de lipsă, sĕ aibă la disposițiune, în câtŭ va fi posibilŭ, tóte speciele de pescĭ, ce se află în patriă, pentru aceea cu tótă încrederea sĕ rógă de toțĭ acei civĭ ai patriei, carĭ îlŭ potŭ sprijini în acéstă întreprindere a sa, sĕ aibă bunĕtate a trămite la adresa (în Blașiu) subscrisului diferitele specii de pescĭ, ce s'ar afla in apele de pe acolo. — Pescii simpliciter suntŭ a se pune în bešică de porcŭ séu de vită turnândŭ preste ei spirtŭ; bešica se légă la gură și apoi se așeḑă într'o scatulă (cutiă). Totodată se rógă, ca sĕ se însemne loculŭ, unde s'a aflatŭ pescele, și numele popularŭ alŭ acestuia, va sĕ ḑică cum îlŭ numesce poporulŭ. Portulŭ și alte spese le va suporta museulŭ gimnasiului de aci, a cărui proprietate vorŭ deveni pescii.*)

*) Tóte foile suntŭ rugate a publica acésta.
A. Uilăcanŭ,
prof. de scienț. natur. la gimnasiulŭ din Blașiu.

Ultime scirĭ.

Berlinŭ, 16 Noemvre. — „Kreuzzeitung" publică o scrisóre injuriósă ce i s'a trimisŭ de oficerĭ și care încheia cu cuvintele: „In curêndŭ are sĕ vĕ ia dracu! La revedere în Berlinŭ!" „Kreuzzeitung" observă la acésta, că și Francezii în 1870 totŭ așa vorbeau, dér au vĕḑutŭ Berlinulŭ numai ca prisonierĭ.

Constantinopolŭ, 16 Noemve. — Consiliulŭ bisericescŭ armeanŭ a discutatŭ alegerea unei deputațiunĭ, care sĕ mérgă la Marele Vizir spre a respinge orĭ-ce responsabilitate pentru actele ulterióre din causa demisiunei neretrase a patriarchului și spre a cere esecutarea pretențiunilorŭ formulate de patriarchulŭ, ce se baséză pe drepturile concese de Pórtă Armenilorŭ și garantate prin tractatulŭ din Berlinŭ. Décă acéstă representațiune nu va avé nicĭ unŭ succesŭ, atuncĭ deputațiunea se va adresa Sultanului și póte că și Katholikosului (capulŭ bisericei armene) din Rusia.

SCIRĬ TELEGRAFICE
(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PARIS, 18 Noemvre. — *Guvernulŭ a presentatŭ în camerĭ petițiunea d'a se urmări Wilson. Drépta 'șĭ retrase interpelarea. Estrădarea lui Wilson pe mâna tribunalului s'a încuviințatŭ cu 527 voturĭ contra 3.* Ministrulŭ de interne a comunicatŭ, că a suspendatŭ pe prefectulŭ poliției Gragron și că a numitŭ altŭ prefectŭ. După ședința camerei s'a ținutŭ unŭ consiliu de miniștri. Ministrulŭ de justițiă a demisionatŭ.

COPENHAGA, 18 Noemvre. — Familia împĕratului rusescŭ a plecatŭ erĭ după amédĭ la Berlinŭ, unde va sosi adĭ înainte de amédĭ la $10^1/_2$ óre.

BERLINŬ, 18 Noemvre. — Din incidentulŭ sosirei împĕratului Rusiei s'au luatŭ cele mai întinse mĕsurĭ.

DIVERSE.

Unŭ alŭ doilea satelitŭ alŭ pămêntului. — O telegramă primită de „Echo de Paris", din Maubeuge, orășelŭ francezŭ în departamentulŭ Nord, spune că de câte-va nopțĭ se observase pe forturĭ și prin apropierea cetăței o lumină electrică de aparență, care părea că vine din cerŭ. Se credea ântêiu că e vorba de unŭ aerostatŭ, der în nóptea de 25 fù luminatŭ de aceeașĭ lumină și orașulŭ. Atuncĭ se observà cu ochianele pe cerŭ o stea strălucitóre în forma unei jumătățĭ de lună, înconjurată de o lumină cenușiă. Era unŭ alŭ doilea satelitŭ alŭ pămêntului pe care astronomii 'lŭ prevĕḑuseră de multŭ. De acum luna va ave unŭ tovarășŭ — care deocamdată îșĭ așteptă încă botezulŭ.

Unŭ Mesia ungurescŭ. — Cetimŭ în „Pester Lloyd" următórele: In comuna Tarczal, din comitatulŭ Borsodŭ, s'a observatŭ ḑilele trecute o mișcare neîndatinată prin poporŭ. — Cele două strade marĭ ale satului erau pline de sătenĭ, îmbrăcațĭ în haine de sĕrbătóre, tușeau cu pietate și se îndreptau către o casă din mijloculŭ comunei, ca acolo sĕ vadă fața în față pe „Christosŭ celŭ nou" și sĕ primescă binecuvêntarea chiar din gura sfântului Mesia. Acelŭ Mesia din Tarczal era unŭ feciorŭ de satŭ, Ioanŭ Cservák, care ședea pe unŭ scaunŭ lângă masă, încungiuratŭ de luminărĭ aprinse și de icóne sfinte. Elŭ era îmbrăcatŭ în o reverendă făcută din hârtie négră și avea câte și mai câte impestrițăturĭ și códe legate de haina sa. Ómenii, carĭ aveau fericirea sĕ pótă intra la Mesia, îi sărutau manile cu evlaviă și privéu în fața dênsului cu tótă umilința, ca în fața lui Dumneḑeu; femeile cu deosebire făceau crucĭ cu ambele mânĭ și se tăvăleau în genunchĭ înaintea lui, sĕrutându'i piciórele. Acéstă „scenă sfântă" a continuatŭ până de către séră, când sub-prefectulŭ, care a auḑitŭ și elŭ de sfântulŭ din Tarczal, a venitŭ sĕ i se închine, dér nu cu capulŭ plecatŭ și smeritŭ, ci cu patru gendarmĭ din cetate. Intre văierările și sbuciumulŭ revoltătorŭ alŭ superstițiosului poporŭ, a fostŭ scosŭ jupânulŭ Cservák din casă și ca unŭ nou Mesia, a trebuitŭ sĕ mergă cu mânile legate îndĕrĕtŭ, până la primăriă. Aicĭ după multă cercetare, s'a aflatŭ că Cservák e unŭ halucinătorŭ, din care causă a fostŭ transportatŭ a doua di într'unŭ institutŭ de nebunĭ.

Cununiă. — Nicolau și Ana S. Marincașiu, Ioanŭ și Veronica Lemenyi invită la serbarea cununiei fiilorŭ lorŭ *Ana Morincașiu și Augustinŭ P. Lemenyi* teologŭ absolutŭ care se va celebra la 24 Noemvre a. c. la 3 óre p. m. în biserica gr. cat. din Secueu. *Secueu*, 12 Noemvre 1887 st. n.

Cununia. — Domnulŭ și Dómna Voicu Moțoe și V. a Maria I. Burduloiu facŭ cunoscută căsătoria fiicei lorŭ D-ra Maria Voicu Moțoe cu D-nulŭ Ioanŭ I. Burduloiu ce se va celebra Duminecă la 8/20 Noemvre ora 1 p. m. în biserica nouă cu chramulŭ Sf. Adormirĭ din Cernatŭ (Săcele). *Cernatŭ*, Noemvre 1887.

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Muresianu.**

— Sciu eu?! sĕ între acolo unde'i place! — vorbì furiosŭ Rădița, ér mai pe urmă continuà: — De ce mĕ întrebĭ astfelŭ de întrebărĭ? D-ta nu poțĭ vedea singurŭ cum este mai bine?

— Apoi de Rădițo, întrebŭ și eu așa pentru mine, căcĭ a venitŭ unŭ băiatŭ, — ḑise, dér se oprì și se șterse pe frunte — Intrebŭ și eu, pentru-că uneorĭ suntŭ lucrurĭ fórte ușóre, pe care singurŭ nu eștĭ în stare sĕ le judecĭ. Se întâmplă câteodată și astfelŭ.

— S'o fi întâmplândŭ, — începù Rădița. — Înțelegŭ eu logofete, numai de nu te-ai căi! — adause cârcĭmărița, își luà șorțulŭ, își acoperì fața și începù a plânge.

Mateiŭ rĕmase o clipă în nedumerire. Se apropià de Rădița, îi apucà capulŭ cu brațele, o sărutà, și după câte-va momente, o lăsà din brațe și grăì:

— Nu crede Rădițo! Fii liniștită!... Dér eu nu mai potŭ sta.

Elŭ eși, Rădița însĕ rĕmase plângêndŭ.

X.

Dela cârcĭuma Rădiței, baba Rada a mersŭ dreptŭ la curte ca sĕ întâlnéscă pe Maruța.

Era după prândŭ.

Maruța torcea cu o rotă în căscióra din fața caselorŭ boerescĭ.

Rada era supĕrată de cele audite la cârciumă și orĭ câtŭ voia sĕ-șĭ ascundă nĕcazulŭ, nu i-a fostŭ cu putință, căcĭ ea iubia multŭ pe Maruța și față de cei pe carĭ îi iubimŭ, este greu de totŭ a ne ascunde.

Când intrà în căscióră la Maruța, era într'unŭ mare neastêmpĕrŭ și astfelŭ cum era ea, se puse p'unŭ scăunelŭ și cerù unŭ paharŭ de apă.

Maruța câtŭ ai da în palme a adusŭ apa.

— Ce ți-s'a întêmplatŭ, leliță Rado?... Eștĭ așa de aprinsă!... Ce ai pățitŭ?

— N'am pățitŭ nimicŭ, — ḑise Rada și'șĭ bĕù paharulŭ. — Am umblatŭ mai iute ca de obiceiu și m'am încălḑitŭ, dér încolo, n'am pățitŭ nimicŭ. — Sĕ vedĭ ce-am auḑitŭ la Rădița, — continuà Rada. — Am auḑitŭ că Smaranda lui Ionŭ sin Ionŭ a fugitŭ cu George alŭ lui Costache; a fugitŭ în satulŭ vecinŭ și adĭ s'a întorsŭ acasă.

— A fugitŭ Smaranda? — întrebà Maruța minunându-se.

— La ce te mirĭ? Așa se facŭ la noi căsătoriile de cinste; și o fată care nu fuge, este o năucă, o próstă, nimenea n'o bagă'n sémă.

— Am auḑitŭ leliță Rado, căcĭ n'am venitŭ de erĭ d'alaltăerĭ aicĭ. Am auḑitŭ, dér... îțĭ spunŭ dreptŭ că nu mi-se pare lucru potrivitŭ ca o fată sĕ fugă. Cu așa ceva nu m'așŭ putea obișnui, de-așŭ mai sta de ḑece orĭ pe câtŭ am statŭ în părțile acestea.

— Nu ḑice de două orĭ, Maruțo! Décă tótă lumea ar face așa cum facemŭ noi, atuncĭ de sigurŭ și tu ai ḑice că este frumosŭ. Fiă-care în ce s'a pomenitŭ! Smaranda însĕ așa a făcutŭ, — continuà Rada și din una într'alta, din vorba despre tortŭ și despre ce s'a mai întêmplatŭ de când n'a mai vĕḑut'o, ajunseră amêndouĕ la o clipă, când nu mai ḑiceau nimicŭ.

Maruța era neliniștită.

— N'ai vĕḑutŭ pe Mateiŭ? — întrebà ea într'unŭ târḑiu. Acéstă întrebare a făcut'o Maruța pentru întâiașĭ dată. A făcut'o însĕ și după ce s'a înroșitŭ pentru unŭ momentŭ, și-a venitŭ érășĭ în fire.

Rada nu s'a minunatŭ de acéstă întrebare, dér era turburată, căcĭ nu scia ce sĕ rĕspundă.

— Nu l'am vĕḑutŭ, — rĕspunse scurtŭ Rada, și se uita la Maruța care, neavêndŭ nimica în mânĭ, se juca cu bacrile dela șorțŭ și se uita în pămêntŭ,

— Leliță Rado! — începù Maruța după unŭ oftatŭ greu. — Sĕ nu rîḑĭ de mine, căcĭ eu sunt o fată singură pe aicea, departe de mama, și n'am nicĭ o pretină, afară de d-ta. Mateiŭ este dintr'unŭ satŭ cu mine, îi cunoscŭ némulŭ, și par'că când îlŭ vĕdŭ șĭ'i spunŭ lui câte ceva, mĕ mai ușurezŭ; eu am multe de spusŭ, căcĭ multe mai are o biată fată cum sunt și eu.

La aceste vorbe Rada rĕmase ca mută. Începù a plânge, căcĭ îșĭ aduse aminte de fiă-sa, și în plânsŭ începù a povesti.

— L'am vĕḑutŭ pe Mateiŭ, — ḑise ea, dér mai multŭ nimicŭ, căcĭ era turburată și voia óreșĭ-cum ca pe Maruța sĕ o pregătéscă pentru ceea ce vrea sĕ-i facă cunoscutŭ. (Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 16 Noemvre st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	98 55
Rentă de hârtiă 5%	99.40
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	149.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	112 25
Bonurĭ rurale ungare	104 75
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.25
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 —
Bonurĭ rurale transilvane	104 25
Bonurĭ croato-slavone	104 25
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	122 90
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	122.80
Renta de hărtiă austriacă	88 —
Renta de arg. austr.	82.35
Renta de aurŭ austr.	111 85
Losurile din 1860	134 50
Acțiunile băncei austro-ungare	888 —
Act. băncei de creditŭ ung.	285.25
Act. băncei de creditŭ austr.	279 50
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 93
Napoleon-d'orĭ	9 92
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.50
Londra 10 Livres sterlinge	125 25

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 31 Octomvre st. v. 1887.

	Cump.	vend.
Renta română (5%)	93½	94½
Renta rom. amort. (5%)	96—	97—
» convert. (6%)	91—	92—
Impr. oraș. Buc. (20 fr.)	34—	36—
Credit fonc. rural (7%)	105—	106—
» „ „ (5%)	91¾	92¼
» » urban (7%)	103—	104—
» » » (6%)	96—	97—
» » » (5%)	87½	88½
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	14.¼	15.—
Bancnote austriace contra aurŭ	2.03	2.04

Cursulu pioței Brașovŭ

din 17 Noemvre st. n. 1887

Bancnote românescĭ	Cump.	8.65	Vend.	8 67
Argint românesc	»	8.55	»	8.60
Napoleon-d'orĭ	»	9.91	»	9 97
Lire turcescĭ	»	11.23	»	11.28
Imperialĭ	»	10.22	»	10.26
Galbenĭ	»	5.90	»	5.95
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	101.—	»	102.—
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	110.—	»	111.½
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Anunțŭ de esarendare.

Bunulŭ comasatŭ dela Bucerdea grânósă (Buzás-Bocsárd) apròpe, de Blașiu, cu stațiune de cale ferată în Crăciunelŭ (Karácsonfalva), care este proprietatea fondului Basilitanŭ din Blașiu, constătorŭ din circa 500 jugĕre locŭ arătorŭ și grădinĭ, 260 jugĕre fĕnațŭ, împreună cu dreptulŭ regalŭ de crîșmăritŭ, se dă în arĕndă pe calea licitațiunei publice pe periodulŭ de 6 (șése) anĭ începĕndŭ din 1 Ianuarie 1888, pănă în 1 Ianuarie 1894.

Licitațiunea se va ține în **15 Decemvre a. c. st. n.** la 2 óre p. m. în cancelaria advocaturei archidiecesane.

Doritorii de a licita au a depune unŭ vadiu da 10% dela suma de esclamare de **6000 fl. v. a.**

Până la începerea licitațiunei se primescŭ și oferte sigilate provĕdute cu vadiulŭ de 10% întru atâta, încâtŭ în acelea se va oferi o sumă fixă, și oferentele va declara că cunósce condițiunile de licitațiune și le primesce.

Totŭ atuncĭ se va esarenda pe calea licitațiunei publice pe periodulŭ de 6 (șése) anĭ, începĕndŭ dela 1 Ianuarie 1888, și **Móra cu 4 (patru) petri dela Petrisatŭ** (Magy.-Peterfalva) alŭ cărei prețŭ de esclamare este **2500 fl.** ér vadiulŭ 250 fl. v. a.

Condițiunile de licitațiune se potŭ vedé în cancelaria subscrisului.

Blașiu, 11 Noemvre 1887.

Ludovicŭ de Csato,
advocatŭ archidieces.

3—3

Sosirea și plecarea trenurilorŭ și postelorŭ în Brașovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Brașovŭ la Peșta:

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 7 óre 20 de minute sera.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 óre 01 minută diminéța.

2. Dela Brașovŭ la Bucuresci:

Trenulŭ acceleratŭ Nr. 302: 5 óre 37 minute diminéța.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 318: 1 óră 55 minute după amédĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Peșta la Brașovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de amédĭ.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 óre 52 minute séra.

2. Dela Bucuresci la Brașovŭ:

Trenulŭ acceleratŭ Nr. 301: 10 óre 12 minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 317: 2 óre 32 minute după amédĭ.

A. Plecarea postelorŭ:

a) Dela Brașovŭ la *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ*: 12 óre 30 min. după amédĭ.
b) „ „ „ *Zizinŭ*: 4 óre după amédĭ.
c) „ „ în *Săcuime* (S. Georgĭ): 1 óră 30 minute nóptea.
d) „ „ la *Făgărașŭ*: 4 óre diminéța.
e) „ „ la *Săcele*: 4 óre diminéța.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ* la Brașovŭ: 10 óre înainte da amédĭ.
b) „ *Zizinŭ* la Brașovŭ: 9 óre a. m.
c) Din *Săcuime* la Brașovŭ: 6 óre séra.
d) „ *Făgărașŭ* la Brașovŭ: 2 óre diminéța.
e) „ *Săcele* la Brașovŭ: 6 óre 30 minute séra.

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Iuniu st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucuresci	—	4.30	—	7.30
Predealŭ	—	—	—	1.14
	—	9.12	—	—
Timișŭ	—	9.35	—	1.45
		10.12	—	—
Brașovŭ	7 20	—	4 01	2.32
Feldióra	7 57	—	4.47	—
Apatia	8 24	—	5 28	—
Augustinŭ	8 47	—	5.59	—
Homorodŭ	9 29	—	6 49	—
Hașfaleu	9 37	—	8 35	—
Sighișóra	10 53	—	9 02	—
	11.00	—	9 12	—
Elisabetopole	11 34	—	9 56	—
Mediașŭ	12.03	—	10 37	—
Copșa mică	12.26	—	10.59 11.16	—
Micăsasa	12.42	—	11.37	—
Blașiu	1.11	—	12.16	—
Crăciunelŭ	1 23	—	12.33	—
Teiușŭ	2.06	—	1.51	—
Aiudŭ	2.27	—	2 [illegible]	—
Vințulŭ de susŭ	2 49	—	2 48	—
Uióra	2 56	—	2 56	—
Cucerdea	3.12	—	3 64	—
Ghirișŭ	3 46	—	4 51	—
Apahida	5.01	—	5 28	Trenŭ de persone
Clușiu	5.21	—	5 56	
	—	6 01	—	6 37
Nedeșdu	—	6.19	—	6 53
Ghirbĕu	—	—	—	7 14
Aghirișŭ	—	—	—	7.2
Stana	—	—	—	7 56
Huiedinŭ	—	7.12	—	8 18
Ciucia	—	7.41	—	8 58
Bucia	—	—	—	9 15
Bratca	—	—	—	9 34
Vadŭ	—	8.20	—	9 53
Mezŏ-Telegd	—	8.46	—	10 28
Nagyi-Vásárhely	—	—	—	10 47
Veneția-Orădii	—	—	Trenu de persone	10.57
Oradia-mare	—	9.11		11.07
	—	9.16	10.50	11.19
P. Ladány	—	10.37	1.33	1.16
Szolnok	—	12.20	4.24	3.29
Buda-pesta	—	2.15	10.05	6.33
Viena	—	—	2.15	—
	—	8.00	—	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ de pers.	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	7.40	6 18	—
Szolnok	11.05	4.05	10.42	9.38	—
P. Ladány	2 02	5.47	2.02	12.02	—
Oradea mare	4.12	7.11	4.78	2.01	—
Venția-Orădii	—	—	—	2 08	
Fudi-Oșorheiu	—	—	—	2 19	—
Teleagŭ	—	7.33	—	2.41	—
Vadŭ	—	8.04	—	3.24	—
Bratca	—	—	—	3.47	—
Bucia	—	—	—	4.07	—
Ciucia	—	8.58	—	4.33	—
Huiedin	—	9.28	—	5.15	—
Stana	—	—	—	5.33	—
Aghiriș	—	—	—	5.53	—
Gl.ărbĕu	—	—	—	6.05	—
Nedișu	—	—	—	6.20	—
Clușiu	—	10.31	—	6.38	—
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriș	12 33	—	—	—	9.16
Cucerdea	1.01	—	—	—	9.53
	1.11	—	—	—	10.—
Uióra	1.18	—	—	—	10.09
Vințulŭ de susŭ	1.05	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.46	—	—	—	10.48
Teiușŭ	2.25	—	—	—	11.55
Crăciunelŭ	2 50	—	—	—	12.34
Blașŭ	3 03	—	—	—	12.52
Micăsasa	3.35	—	—	—	1.34
Copșa mică	4.01	—	—	—	2.13
Mediașŭ	4.20	—	—	—	2.46
Elisabetopole	4.55	—	—	—	3.31
Sigișóra	5.42	—	—	—	4.32
Hașfaleu	6.01	—	—	—	5.02
Homorod	7.27	—	—	—	6.53
Augustinŭ	8.08	—	—	—	7.43
Apatia	8.36	—	—	—	8 23
Feldióra	9 06	—	—	—	9.02
Brașovŭ	9.46	5.37	—	—	9.52
	—	—	1.55	—	—
Timișŭ	—	6.20	2.53	—	—
Predealŭ	—	6.47	—	—	—
	—	11.30	3.28	—	—
Bucuresci	—	—	9.35	—	—

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.24	—	3.00
Alba-Iulia	11.59	—	3.59
Vințulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Șibotŭ	1.01	—	4.51
Orăștia	1.32	—	5.18
Simeria (Piski)	2.32	—	6 15
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborșin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	6.27	—	9.33
Conopŭ	6.47	—	9.53
Radna-Lipova	7.28	—	10 27
Paulișŭ	7.43	—	10.42
Gyorok	7.59	—	10.58
Glogovațŭ	8.28	—	11 25
Aradŭ	8.42	9.17	12.31
Szolnok	—	2 32	4 59
	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok	11.20	12.41	—
	11.35	5.45	—
Aradŭ	4 30	6.—	—
Glogovațŭ	4 43	6.13	—
Gyorok	5 07	6.38	—
Paulișŭ	5.19	6.51	—
Radna-Lipova	5.41	7.10	—
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bĕrzova	6.28	7.55	—
Soborșin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8.55	9.58	—
Branicĭca	9 19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	—
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăștiă	11.11	11.37	—
Șibotŭ	11.43	12.—	—
Vințulŭ de josŭ	12 18	12.29	—
Alba-Iulia	12.36	12.46	—
Teiușŭ	1 29	1.41	—

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	—	—	2.42
Streiu	—	—	3.25
Hațegŭ	—	—	4.16
Pui	—	—	5.11
Crivadia	—	—	5.58
Banița	—	—	6.40
Petroșenĭ	—	—	7.12

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroșenĭ	—	—	6.10
Banița	—	—	6.53
Crivadia	—	—	7.37
Pui	—	—	8.20
Hațegŭ	—	—	9.01
Streiu	—	—	9.52
Simeria	—	—	10.31

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernescĭ